

VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY – OD MINULOSTI K BUDOUCNOSTI

Barbora Ramajzlová, ČVUT-Výpočetní centrum Praha

Tento příspěvek si neklade za cíl hodnotit vývoj minulých padesáti let, byť na zdánlivě „úzkém“ tématu jako jsou vysokoškolské knihovny. Věřím, že jsou – a hlavně budou – jiní a povolání, kteří se tím jednou budou zabývat cíleně a fundovaně v patričním časovém odstupu.

Vysokoškolská knihovna je za každých okolností organicky spjata s danou vysokou školou. Jejím základním posláním je zabezpečovat po stránce knihovnicko-informační pedagogický a vědeckovýzkumný proces školy. Rozvoj či stagnace dané vysoké školy se velmi rychle projevuje právě v oblasti knihovnicko-informačních služeb. To se pochopitelně netýká jen let minulých.

Jaká byla léta minulá ve vysokoškolských knihovnách?

Pojetí vysokoškolské výuky, vydavatelská politika minulého režimu, izolace od vyspělých demokratických států – to byly hlavní faktory, které ovlivňovaly vývoj vysokoškolských knihoven. Negativně se to projevilo v kvalitě knihovních fondů i jejich rozsahu a v kvalitě poskytovaných služeb. Ostatně jako i v celém českém knihovnictví.

Jako součást Jednotné soustavy knihoven byly i vysokoškolské knihovny vymezeny rámcem zákona. I když spolupracovaly s dalšími knihovnickými sítěmi (viz rozvinutá oblast meziknihovních výpůjčních služeb) i se Soustavou VTEI, v zásadě byly izolovány a rozvíjely se individuálně v rámci daných vysokých škol. Vznikla tím velká organizační různorodost, se kterou se potýkáme dosud. Od celouniverzitní ústřední knihovny přes fakultní a ústavní knihovny po knihovní střediska jako nejnižší stupně organizace a řízení. Specifikem se staly katederní knihovny, které hromaděním knižní i časopisecké literatury tříštily fondy, a ty se tak staly prakticky nedostupnými.

Hlavní studijní potřebou se stala skripta a další učební texty, takže mnohé knihovny byly spíše výdejnami skript, která se do fondů nakupovala ve velkém množství. Kuriozitou nebyly ani ty knihovny, které tímto způsobem zajistily veškerou předepsanou literaturu pro všechny studenty. Ti pak při jedné návštěvě knihovny „vyfasovali“ balík skript na celý semestr a nic je nenutilo, aby své návštěvy opakovali. Státem byly z různých důvodů preferovány státní vědecké knihovny (do jisté míry na úkor vysokoškolských), které ve snaze o masové zpřístupnění literatury pořizovaly studijní literaturu

(skripta) v mnoha exemplářích, takže zdroje získání skript byly dosti značné. I s tímto faktem se potýkáme dosud.

Nejvýznamnějším informačním artiklem byly časopisy, zvláště zahraniční. Těch bylo k dispozici málo, jejich výběr byl ostře sledován a posuzován (finanční limit na jejich nákup byl striktně stanoven pro každý rok), jejich přístupnost poté značně omezena, protože často končily „u pana profesora ve stole“. Pamětníci si dobře pamatují na tzv. devizové přiděly na nákup literatury (na knihy to byly pověstně „fišky“ s označením proveniencie A, N, F, jejich počet byl dán rozdělovníkem ministerstva školství. . .). Na takto objednaný titul se čekalo i několik let, často také marně.

Knihovny se vyznačovaly značnou nesamostatností, vedoucí knihovny nebyl nikdy členem řídicích grémií, byl podřízen vedoucímu ekonomickému pracovníkovi, kterého knihovna pramálo zajímala. V pořadí důležitosti patřily knihovny většinou na spodní příčku žebříčku. Pracovníci knihoven byli často nekvalifikovaní, knihovna sloužila občas jako odkládací prostor pro různé pracovníky školy (málokdy to byla výhoda. . .).

Je vůbec nutné se zmiňovat o všech těchto skutečnostech ? Vždyť to jsou už léta minulé, která jsou za námi, tak proč na ně tedy vzpomínat ? Domnívám se, že existuje minimálně jeden dobrý důvod, proč je nutné se ohlédnout. Abychom si uvědomili, že na svoji přítomnost a budoucnost jsme si založili v minulosti. S faktem, že knihovna byla na vysoké škole na posledním místě, se přece potýkáme dodnes, když se snažíme docílit toho, aby stejně jako v jiných zemích, byla knihovna „srdcem univerzity“. Ještě dnes je schopen řídicí pracovník školy hodnotit služby knihovny podle toho, zda má jeho student (nebo syn ?) možnost si půjčit skripta. Bohužel se ještě najde na druhé straně i knihovník, který si myslí totéž.

I v letech minulých – tak jako v letech současných – hodně záleželo na konkrétních lidech. Na pracovnících vysoké školy i knihovnicích. Ne vždy a všude byla knihovna jen půjčovnou skript. Tradičně velký zájem o knihovnické služby patřil k medicínským a přírodovědným oborům, jejichž uživatelé dobře věděli, že se bez nových informací nemohou obejít. I ve velmi problematických podmínkách se dala knihovnická práce dělat lépe nebo hůř.

V sedmdesátých letech se většinou velmi nesměle začal projevovat vliv výpočetní techniky na knihovnicko-informační činnost na některých vysokých školách. Ať už to byl omezený přístup k vybraným bázím dat v monopolní ÚTZ-ÚVTEI (a rešeršní činnost tak dostala nové rozměry), nebo první pokusy o automatizaci knihovnických agend. Kdo si ještě dnes vzpomene na přelom šedesátých a sedmdesátých let, kdy se na počítači MINSK na Lékařské fakultě v Hradci Králové zpracovávaly přírůstky knihovního fondu ?

V dalším období (80. léta) se hybnou silou rozvoje stala automatizace knihoven. Přestože se to týkalo jen malého okruhu knihoven, tak vedle velkých ústředních (NKP, STK), to byly právě vysokoškolské knihovny, které rozhýbávaly stojaté vody. Díky dostupnosti výpočetní techniky a nadšení pra-

covníků výpočetních středisek i knihoven se v řadě vysokoškolských knihoven začalo s automatizovaným zpracováním knihovnických fondů. Převážně nesystematicky a izolovaně, hodnoceno s odstupem času velmi amatérsky. Byla to ale doba, kdy knihovníci dostali šanci vykročit ze svého stínu. Tyto aktivity byly, když ne podporovány, tak zcela jistě tolerovány vedoucími pracovníky na vysokých školách. Z dnešního pohledu se může zdát doba, kdy se mohl vyvíjet na škole knihovnický software (a nikdo se neptal, kolik to stojí), jako velmi idylická.

Období začátků automatizace knihoven bylo velmi stimuluující. Přicházela velká revoluce do knihoven. Knihovníci to tušili, někteří se podvědomě bránili, mylně se domnívali, že se tato „módní vlna“ přežene. Pro ty, co jim připadalo, že jejich knihovna je jako z minulého století, se otevřely nové možnosti. Vedle vlastní činnosti se pustili s nadšením do automatizace, která představovala spoustu práce navíc. Automatizace začala přinášet řadu vedlejších efektů. Knihovny různých typů spolu začaly více komunikovat, sdružovat se, předávat zkušenosti, vznikaly odborné semináře a konference. Automatizace neznamenala pouze technologickou změnu činností, ale ukazovalo se, že bude zasahovat do života celé knihovny.

Trvalo řadu let, než všichni pochopili, že je to správná cesta, že je třeba vychovat knihovníky i uživatele, investovat do výpočetní techniky a programového vybavení. Byla to cesta, která přinesla spoustu změn do knihovnicko-informační práce a nastartovala moderní vývoj knihoven na vysokých školách.

Co se změnilo po roce 1989 ve vysokoškolských knihovnách?

Rok 1989 zásadně změnil vývoj celé společnosti. Došlo k velmi významným změnám v celém školství, což se pochopitelně projevilo i v oblasti knihoven. V návaznosti na transformaci českého vysokého školství se postupně rozběhl proces transformace a integrace vysokoškolských knihoven. Již v prvních letech po roce 1989 dostala řada vysokoškolských knihovníků šanci osobně poznat chování moderních automatizovaných knihovnických a informačních systémů a služeb v akademické sféře západních zemí. Velmi rychle se podařilo získat představu o tom, kde a jaké je třeba provést změny.

Další vývoj knihoven se stal předmětem zájmu nejen knihovníků a odborníků na výpočetní techniku, ale i akademických funkcionářů vysokých škol. Pozitivní úlohu sehrála v roce 1993 Rada vysokých škol, z jejíhož podnětu vznikla Komise pro vysokoškolské knihovny (později Sekce pro vysokoškolské knihovny) jako platforma pro prosazování transformace a integrace vysokoškolských knihoven. Byla připravena koncepce rozvoje knihovnicko-informační činnosti, která naznačila postupný přechod ke službám se stále větším podílem automatizace, k posílení kooperace knihoven a jejich služeb v rámci počítačových sítí, k novým způsobům jejich řízení a financování a opět v neposlední řadě k posílení jejich významu a postavení uvnitř vysokých škol i v rámci českého knihovnictví jako celku.

Základnou pro veškeré integrační snahy byla počítačová síť, která se stala páteří pro spojení všech se všemi, pro sdílení informačních zdrojů, pro vytváření souborných katalogů, pro maximální dostupnost informací. Knihovnici na vysokých školách, díky časovému náskoku, který získali před ostatními tím, že ministerstvo školství poskytlo finanční prostředky na vybudování národní počítačové sítě jako sítě akademické, měli šanci získávat první zkušenosti s praktickým využíváním počítačové sítě. Také aktivity minulého období v oblasti automatizace knihovnických procesů na některých vysokoškolských pracovištích připravily půdu pro její prosazování v masovém měřítku.

Jaká je přítomnost vysokoškolských knihoven?

Kam tedy dospěly vysokoškolské knihovny? Jaká je jejich současnost? Jaké jsou hlavní problémy? Na tyto a podobné otázky se pokusili dát odpověď sami vysokoškolští knihovníci, když poskytli své názory a statistické údaje autorkám „Zprávy o stavu vysokoškolských knihoven“ (1), která byla připravena pro jednání předsednictva Rady vysokých škol v dubnu letošního roku. V následujícím textu uvádím výtah z tohoto materiálu.

Organizace

Současný stav českých vysokoškolských knihoven je velmi různorodý. Jejich rozdílná úroveň je výsledkem odlišné organizace knihovnicko-informačních služeb na jednotlivých vysokých školách. Tento stav je dále ovlivňován rozdílným postavením knihovny i knihovníků na vysoké škole, rozdílnou nabídkou činností a služeb knihoven, ale samozřejmě také rozdíly v personálním, prostorovém, technickém, případně dalším vybavení. Pracovníci knihoven projevují snahu po vytváření integrovaného prostředí, ale odstraňování výraznějších rozdílů i řešení dalších problémů s tím spojených je záležitostí dlouhodobou. Z hlediska typů knihoven převažují knihovny jednotlivých fakult (většinou ústřední knihovny fakult s dílčími katederními a ústavními knihovnami) a ústřední knihovny vysokých škol (jako jediné knihovny na VŠ). Počet těchto knihoven se pohybuje kolem 66. V některých přehledech je uváděn vyšší počet, ale ten pak zahrnuje knihovny samostatných ústavů či některých kateder, které jsou velmi malé, pro celek i méně významné, a rozhodující je i v jejich případě jim nadřazená fakultní či univerzitní knihovna.

Knihovní fondy

Nejvýznamnější položkou rozpočtů všech knihoven jsou prostředky na doplňování knihovních fondů. Zatímco rozpočty knihoven stagnují nebo dokonce klesají, ceny informačních pramenů trvale rostou. Rozpočty škol pamatují na financování knihoven nedostatečně, neboť ve své většině nerespektují ze zahraničí známé ukazatele financování knihoven. Tam jsou přidělovány podstatně vyšší částky než v ČR (zpravidla je udávána částka kolem 4 % celkového rozpočtu univerzity).

Trvalé zvyšování cen knih, periodik i dalších informačních zdrojů proto vede k omezování jejich nákupu, v některých případech velmi dramaticky, neboť jediným řešením je za těchto okolností snižování výdajů na nákup knih a vyvíjení pravidel pro rušení odběru periodik. Dochází tedy k rušení předplatného u „méně“ (?) využívaných titulů, aby knihovny mohly zajistit alespoň odběr těch periodik, které patří mezi základní a nezbytné informační zdroje v daných oborech. I to je však jen slepou uličkou, neboť rozpočty knihoven i při případném (víceméně jen inflačním) nárůstu nemohou stačit dosavadnímu tempu cenového vývoje vědeckých periodik. Současné ceny papírových (i elektronických periodik) vedou spolu se snižováním rozpočtů na doplňování knihovních fondů, paradoxně ve věku Internetu, k omezování přístupu k informacím.

Hlavními důsledky reálného poklesu rozpočtů je proto ve většině knihoven následující situace:

- dochází k rušení už tak velmi omezeného počtu zahraničních periodik (*Poznámka:* knihovny na území České republiky odebíraly v roce 1996 dohromady pouze 11.623 titulů zahraničních časopisů; to je menší rozsah než předplatné jediné univerzitní knihovny SRN; knihovna TU v Delftu v Nizozemsku odebírala v roce 1996 10.500 titulů periodik; University of Edinburgh odebírá 9.356 titulů periodik),
- zahraniční knižní literatura je mnohdy doplňována jen díky grantům jednotlivých pracovišť vysokých škol nebo je nákup omezován jen na literaturu vydanou v běžném, případně předchozím kalendářním roce,
- radikálně jsou snižovány počty multiplikátů, především u studijní literatury; knihovny tak musejí řadu knih z české produkce zpřístupňovat pouze prezenčně ve studovněch,
- doplnění chybějící zahraniční literatury z doby před r. 1989, která citelně schází především humanitním a uměleckým oborům, je za těchto podmínek zcela nemožné, stejně tak jako účinná informační podpora nově se rozvíjejících oborů.

Klesající finanční zdroje, růst cen informačních pramenů i neustálý nárůst počtu zveřejňovaných dokumentů představují jednu stranu mince, druhou pak vyspělé informační technologie a služby a spolupráce knihoven i dalších informačních pracovišť formou sdílení informačních zdrojů i fondů knihoven. Zavádění moderních informačních technologií do činnosti knihoven je však podmíněno jejich technickým vybavením a personálním obsazením na jedné straně, na straně druhé pak připraveností uživatelů na nové formy poskytovaných služeb.

Vybavenost knihoven

- Personální obsazení

V rámci akademické veřejnosti je bohužel jen velmi málo znám fakt, že knihovnictví je samostatný obor, který se dynamicky rozvíjí nejen díky mož-

nostem spolupráce se zahraničím, ale hlavně pod vlivem moderních informačních technologií. Dochází proto ke změnám v celkovém pojetí knihovnicko-informačních služeb, neboť těžiště knihovnické práce se postupně přesouvá od klasického půjčování knih k náročným referenčním službám. Zároveň se projevuje nutnost reagovat aktivně na možnosti spojené s elektronickým publikováním v prostředí WWW, využíváním elektronických dokumentů i služeb (např. služby „electronic document delivery“), budováním virtuálních a digitálních knihoven apod.

Tato situace vyvíjí velký tlak na úroveň personálního zabezpečení knihoven. Personální stavy vysokoškolských knihoven jsou však dlouhodobě téměř neměnné početně, ale bohužel i z hlediska kvalifikační struktury. Většina knihoven však i přes nezměněný počet pracovníků v posledních letech rozšířila nabídku svých služeb i rozsah provozní doby svých pracovišť.

Kvalifikační nároky na pracovníky knihoven neustále rostou. Vedle svého oboru by měl knihovník především ovládat cizí jazyky, umět uživatelsky pracovat s výpočetní technikou, využívat moderní informační technologie v rámci služeb uživatelům, být schopen předávat své znalosti z oblasti práce s informacemi např. v rámci kursů pro uživatele, ale také prokázat schopnost orientace v oboru (spíše oborech), který informačně zajišťuje apod.

V souvislosti s vlivem moderních informačních technologií je však v knihovnách nezbytné i zapojení pracovníků dalších profesí (systémový knihovník, informační technik, správce informačních zdrojů apod.). Naprostá většina knihoven přitom právě pracovníky těchto profesí citelně postrádá. Na vysoké škole se zpravidla považuje za samozřejmost, že tyto služby budou pro knihovny zajišťovat pracoviště typu center výpočetní techniky, příp. že knihovna bude spolupracovat se studenty. Ne vždy však podobná spolupráce skutečně funguje, často spočívá jen v nezbytné údržbě programového a technického vybavení využívaného v knihovnách. I v těch knihovnách, kde se podařilo získat pro aktivní spolupráci počítačové specialisty, se jejich podíl na činnosti knihoven projevuje hlavně v oblasti zavádění aplikačního software pro automatizaci knihovnických činností do praxe konkrétní knihovny. Přitom spektrum možností, které knihovnám nabízejí moderní informační a komunikační technologie, je mnohem širší.

Mzdové hodnocení, zvláště vysokoškolsky vzdělaných knihovníků, je nízké, proto se nelze divit odchodům právě těchto kvalifikovaných pracovníků do jiných oblastí. Za této situace zůstává i výše zmíněná potřeba zapojení pracovníků s profesí programátor, informační technik apod. do knihovnických týmů jen zbožným přáním vedoucích pracovníků knihoven.

- **Technické vybavení**

Zhruba 95% vysokoškolských knihoven je připojeno na počítačovou síť Internet a skoro všechny knihovny jsou automatizovány (rozdíl je v úrovni komplexnosti automatizace). Důsledkem automatizace jsou ovšem trvalé finanční nároky na vybavení výpočetní technikou, resp. nezbytnost inovace

počítačů v souladu s vývojem výpočetní techniky i s rozvojem poskytovaných knihovnicko-informačních služeb. Totéž se týká programového vybavení knihoven, které vyžaduje trvalou údržbu.

V průzkumu stavu automatizace a prostorového zajištění knihoven České republiky (zpracováno Národní knihovnou ČR v Praze na konci r. 1997) uvedlo 42 zúčastněných vysokoškolských knihoven, že v letech 1993–1997 bylo do jejich automatizace vloženo 93 mil. Kč. Zjistit celkový objem finančních prostředků, který byl v této oblasti investován do všech vysokoškolských knihoven není možné (odhadnout lze, že šlo asi o 120 mil. Kč), nelze také přesně zjistit, jaký podíl z uvedené částky tvoří příspěvky z rozpočtů jednotlivých vysokých škol. Jejich finanční prostředky nejsou totiž jediným zdrojem podobných investic. Významný podíl v rozvoji vysokoškolských knihoven při jejich transformaci i při zavádění moderních informačních technologií představuje např. Fond rozvoje VŠ. Díky samostatné tematické skupině pro knihovnickou problematiku bylo na projekty knihoven cíleně rozděleno v letech 1994–1998 celkem 47 mil. Kč. Tyto finanční prostředky byly převážně investovány do technického a programového vybavení vysokoškolských knihoven. Také v rámci programu INFRA bylo v letech 1995–1997 knihovnám (nebo na projekty související se zabezpečením automatizace knihoven) přiděleno 15 mil. Kč. Aktivitou moravských knihoven (projekt MOLIN financovaný Mellovou nadací) získaly knihovny Univerzity Palackého v Olomouci a Masarykovy Univerzity v Brně asi 4 mil. Kč.

- Prostorové vybavení

Jedním z problémů, které ovlivňují činnost a služby knihoven, je nedostatečné prostorové zajištění. Je však nutné konstatovat, že v uplynulých několika letech byly některé vysokoškolské knihovny rekonstruovány nebo získaly nové, lépe vyhovující prostory. Dokonce byla v roce 1997 dokončena stavba jedné zcela nové vysokoškolské knihovny (Univerzita Pardubice). Většina zmiňovaných prostorových úprav respektovala možnosti volného přístupu ke knihovním fondům a vedla také k rozšíření počtu míst ve studovnách, které jsou nezbytné pro prezenční zpřístupňování informačních pramenů. I přes určitá zlepšení ve vybavenosti knihoven studovnami je počet míst v těchto studovnách vzhledem k celkovému počtu studentů katastrofálně nedostačující.

Problémové okruhy

Jednou z podstatných charakteristik současného stavu vysokoškolských knihoven je jen velmi zvolna se měnící postoj akademické veřejnosti k využívání knihoven a informačních zdrojů. Stále ještě poměrně velká část učitelů využívá jen málo, nebo někdy i vůbec ne, služby vlastních knihoven, o využívání elektronických informací prostřednictvím počítačových sítí nemluvě. Důsledkem je pak skutečnost, že řada učitelů nezná skutečnou situaci svých knihoven na základě vlastní zkušenosti a jejich význam podporuje převážně

jen proklamativně.

Vysokoškolské knihovny jsou součástí systému českých knihoven. Jejich podíl na spolupráci při budování Souborného katalogu ČR, na tvorbě standardů, na meziknihovních výpůjčních službách i dalších „nadrezortních“ činnostech je významný. Přes všechny oprávněné stesky je úroveň vysokoškolských knihoven v rámci celého českého knihovnictví velmi dobrá, díky mnoha faktorům, mezi nimiž jsou nejvýznamnější tyto:

- Osvícený přístup MŠMT se zasloužil o to, že naše vysoké školy dnes mají velmi dobře fungující počítačovou síť. Na mnoha školách patřily právě knihovny k prvním uživatelům této sítě, v případě uměleckých vysokých škol někdy jako vůbec první knihovny zprostředkovaly škole přístup k Internetu.
- Připojení na síť Internet, a tím možnost využívat informační zdroje a služby nejen ve vlastní práci knihovníků, ale také v rámci poskytovaných služeb uživatelům, včetně využití služeb Internetu pro vlastní publikační aktivity.
- Výrazný posun v oblasti automatizace knihovnických procesů a vyšší připravenost na využívání moderních informačních technologií.
- Fondy vysokoškolských knihoven i přes citelný nedostatek finančních prostředků obsahují zahraniční časopiseckou i knižní literaturu v podstatně větším rozsahu než např. knihovny veřejné, včetně státních vědeckých knihoven.
- Využívání elektronických sekundárních informačních zdrojů (na CD-ROM i online).
- Široká uživatelská základna.

Knihovnicko-informační služby jsou finančně náročné. K tomu, aby byly skutečně efektivně využívány, je nutné, aby i jejich uživatel byl poučený, znal svoje potřeby a uměl definovat své informační požadavky. Je také nezbytné, aby uměl efektivně pracovat s elektronickými informačními zdroji. Mnozí z uživatelů vysokoškolských knihoven (netýká se to jen studentů) nejsou vybaveni nezbytnými znalostmi týkajícími se práce s klasickými informacemi. Proto také ani samotný fakt možnosti přístupu k informačním zdrojům a službám na Internetu nebo k rozsáhlým sekundárním informacím v elektronické podobě neznamená, že možnosti, které přinášejí moderní komunikační a informační technologie, jsou také efektivně využívány. Důsledky zavádění nových informačních technologií do praxe přitom již dnes velmi výrazně ovlivňují celý proces šíření informací od jejich zrodu, přes šíření, uchovávání a jejich využívání. Je proto nezbytné, aby na nové formy zpřístupňování informací i jejich efektivní využívání byly připraveny nejen knihovny, ale také uživatelé knihoven. Tato připravenost spočívá ve znalostech uživatelů a jejich schopnosti adaptovat se na nové formy přístupu k informacím, dostatečném technickém vybavení (nejen knihoven), ale také, a to především, ve finančním zabezpečení přístupu k elektronickým dokumentům.

Se zpřístupňováním informací úzce souvisí i systematická výchova uživatelů pro práci s nimi. Tou se však zabývá jen velmi malý okruh knihoven. Omezené aktivity v této oblasti ze strany knihoven jsou způsobeny především nedostatkem kvalifikovaných knihovníků, kteří jsou schopni výuku vést, ale rovněž nedostatkem jejich pracovního času. Svoji roli zde sehrává i nedostatečné prostorové a technické zázemí knihoven, které je pro tuto činnost rovněž velmi důležité. Naučit studenty pracovat při svých studijních povinnostech s informacemi by mělo být samozřejmou součástí výuky každého učitele. Že tomu tak běžně není, vědí právě pracovníci knihoven velmi dobře. Jakákoliv pozitivní změna ve výuce v tomto směru se vždy projeví vyšší návštěvností knihovny i „neobvyklými“ požadavky studentů. Není-li vyvíjen tlak na rozšiřování a kvalitu služeb (v závislosti na finančním zabezpečení), na to, aby knihovna zajišťovala „všechno“, co je k danému problému dostupné, aby využívala nejmodernější cesty k informacím a ukazovala je svým uživatelům, znamená to, že buď knihovna nepracuje dobře a její uživatelé ji proto nevyhledávají nebo stagnuje výuka či výzkum a stačí základní zabezpečení – skripta, tištěné časopisy.

Jaká je budoucnost vysokoškolských knihoven?

Na rozdíl od jiných typů knihoven nejsou vysokoškolské knihovny existenčně ohroženy, i když jejich postavení v rámci vysoké školy je dáno pouze akademickou tradicí (a snad i potřebou), a ani v novém Zákonu o vysokých školách se neobjevilo institucionální vymezení vysokoškolské knihovny. Bohužel tento fakt signalizuje současné vnímání problematiky knihoven akademickou i ostatní veřejností. Nezbývá než doufat, že se tyto postoje změní a časem i u nás budou knihovny stejně důležité pro život vysokého učení jako je tomu v jiných částech světa. Něčemu napomůže vývoj tzv. informační společnosti, ale rozhodně nelze spoléhat na to, že „to“ půjde samo. Je především na knihovnicích samých, jak bude vypadat v budoucích letech knihovna, ve které působí. Třeba tak, že se stane významným kritériem při volbě univerzity ze strany uchazečů o studium.

Literatura:

(1) RAMA-JZLOVÁ, Barbora – TKAČÍKOVÁ, Daniela. Zpráva o vysokoškolských knihovnách.

Materiál pro jednání předsednictva Rady vysokých škol, duben 1998. 8 s.